

Länsstyrelsens underlag för Värnamo kommuns planeringsstrategi

Kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. Där ska kommunen bland annat ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Om kommunen antar en ny översiktsplan inom 24 månader efter ordinarie val gäller inte kravet om planeringsstrategi. Kommunens första planeringsstrategi ska ha antagits senast den 11 september 2024.

Länsstyrelsens rekommendation är att inför arbetet med planeringsstrategin göra en uppföljning av gällande översiktsplan och att kommunen bildar sig en uppfattning om hur planen har tillämpats. I samband med uppföljningen är det även lämpligt att undersöka vilken betydande miljöpåverkan som planen har medfört.

Länsstyrelsen lämnar härmed ett underlag till er kommuns planeringsstrategi gällande statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget framgår det även om någon del av Länsstyrelsens granskningsyttrande inte längre gäller.

Kommunens gällande översiktsplan

Värnamo kommuns översiktsplan antogs den 29 mars 2019. Till översiktsplanen hör Länsstyrelsens granskningsyttrande daterat den 18 januari 2019. Översiktsplanen gäller tillsammans med följande fördjupningar och tillägg:

- FÖP Värnamo tätort, 2022-06-22

Bedömning av aktualiteten av Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsens bedömning är att granskningsyttrandena för kommunens översiktsplan samt tillhörande fördjupningar fortfarande är aktuella. Däremot har det, sedan översiktsplanens antagande, tillkommit ny lagstiftning och nya underlag vilka kan innebära nya förutsättningar som behöver beaktas i framtida planering. Detta redovisas nedan.

Nya förutsättningar för översiktsplanering

Nedan redovisas kortfattat lagstiftning samt underlag gällande statliga och mellankommunala frågor som tillkommit sedan kommunens gällande översiktsplan antogs. En genomgång av statliga och mellankommunala intressen och hur dessa kan hanteras i översiktsplanen redovisas mer utförligt i Länsstyrelsen rapport ”Statliga och mellankommunala intressen i Jönköpings län” (se bilaga 1).

NY LAGSTIFTNING

Plan- och bygglagen (PBL)

Den 1 april 2020 förändrades kapitel 3 om översiktsplanering. Med lagändringarna har många paragrafer antingen fått nytt innehåll eller formulerats om. Boverket har gjort en sammanställning som finns att läsa på PBL kunskapsbanken¹. Syftet med ändringarna är att översiktsplanering ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell.

Miljöbalken

Miljökvalitetsnormer

Den 1 januari 2019 ändrades miljöbalkens 5 kap. 4 §. Ändringarna innebär bland annat att en kommun inte får tillåta en verksamhet eller åtgärd om denna ger upphov till en sådan ökad förorening som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt. Med otillåtet sätt menas att åtgärden inte får äventyra möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag. Detta ställer ökade krav på att beakta barnets rättigheter och barnets bästa i alla beslut som rör barn. På så sätt ställer det även ökade krav på att tillämpa barnkonventionen vid fysisk planering enligt plan- och bygglagen samt stadsutveckling. Hur vi planerar, utformar och förvaltar den byggda miljön har stor betydelse för barns och ungas livsmiljöer. Barnets rättigheter behöver få större plats i stadsutvecklingen och ett större utrymme för barn och barns behov behöver ges när man bygger stad.

STATLIGA OCH MELLANKOMMUNALA INTRESSEN

Riksintressen 3 kap. MB

¹ Boverket - [Ändring av PBL 3 kap 1 april 2020](#)

Regeringen gav under 2020 flera myndigheter (Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket) i uppdrag att se över sina riksintresseanspråk. Sammantaget finns förväntningar från regeringen om att översynen ska leda till en kraftig minskning av såväl antalet anspråk på områden av riksintresse som dessa områdens samlade areella utbredning.

- Trafikverkets riksintressen beslutades 2013 med senaste uppdateringen 2018. Det pågår för närvarande en revidering av riksintressena för trafikslagets anläggningar som utgår från nya kriterier som beslutades 2020. Länsstyrelsen uppmärksammar kommunen på att ett beslut om nya riksintresseanspråk med stor sannolikhet kommer fattas under 2022. Tills dess att ett nytt utpekande antas gäller beslutet från 2018.
- Beslut om naturvårdens riksintressen togs 2000 av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. En översyn av riksintresseanspråken pågår.
- Beslut om riksintressen för kulturmiljövård togs 1996 av Riksantikvarieämbetet. En översyn av riksintresseanspråken pågår.

Riksintressen 4 kap. MB

Natura 2000-områden är av riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken. Den 17 december 2020 beslutade regeringen om ett nytt område: Sötåsa SE0310816 i Värnamo kommun.

Mellankommunala frågor

I plan- och bygglagen har det förtydligats att sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse ska redovisas i översiktsplanen. Boverket har uppdaterat och publicerat en ny vägledning om hur planläggning bör ske med hänsyn till mellankommunala och regionala förhållanden².

Miljö kvalitetsnormer

MKN vatten

Grunden för svensk vattenförvaltning är statusklassning, åtgärdsprogram samt miljö kvalitetsnormer. Statusklassningen revideras löpande. I bedömningen av hur planförslagen kan påverka möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormerna bör alltid den senast genomförda statusklassningen användas.

² Boverket - [Översiktsplanens innehåll](#)

- Boverket har 2021 tagit fram en vägledning om miljökvalitetsnormer för vatten³.

MKN luft

Världshälsoorganisationen (WHO) har nyligen kommit med nya rekommendationer kring vilka halter av föroreningar som är godtagbara utifrån deras hälsopåverkan. Ett huvudbudskap i de nya riktlinjerna är att varje minskning av halten av de viktigaste luftföroreningarna ger hälsovinster för befolkningen, även i områden med låga halter. Både MKN och miljömål utgår från och tar hänsyn till WHO:s rekommendationer och de nya rekommendationerna är skarpare än de tidigare, vilket kan leda till att både miljökvalitetsmålets preciseringar och miljökvalitetsnormerna för luft skärps framöver.

Hälsa och säkerhet samt risken för olyckor, översvämningar eller erosion

Översvämningar, ras, skred, erosion, klimatrelaterade risker

Efter de senaste årens extrema väderhändelser med vattenbrist, värme, torka och kraftiga skyfall med översvämningar som följd, får frågor som rör skydd av befintlig bebyggelse och infrastruktur samt klimatanpassning av nybyggnation större dignitet.

- Kartunderlag om ras, skred och erosion finns samlade i en kartvisningstjänst. Kartvisningstjänsten innehåller underlag från Statens geotekniska institut (SGI), Sveriges geologiska undersökning (SGU), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI), Lantmäteriet, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och Sjöfartsverket (SjöV). Gemensamt för underlagen som presenteras i den här vägledningen är att de redovisar ögonblicksbilder som indikerar områden där till exempel kommuner bör prioritera sina insatser för vidare undersökningar. Alla underlag är framtagna för att användas inom översiktlig planering även om de också kan ge stöd vid till exempel detaljplanering och bygglovsärenden. För de senare fallen krävs normalt mer detaljerade utredningar på plats.

ÖVRIGA ALLMÄNNA INTRESSEN

Jordbruksmark

Länsstyrelsen i Jönköpings län tog 2020 fram ett kunskapsunderlag om jordbruksmarkens värden för samhällsplaneringen i Jönköpings län.

Byggande på jordbruksmark och tillämpningen av 3 kap. 4 § i miljöbalken har prövats genom ett flertal domar i mark- och miljööverdomstolen.

³ Boverket - [Vägledning om miljökvalitetsnormer för vatten](#)

Domarna visar innebörden av väsentligt samhällsintresse, brukningsvärd jordbruksmark och vikten av att redovisa alternativa lokaliseringar vilket bör utgöra underlag för avvägningar i översiktsplanearbetet.

Bostadsförsörjning

Riktlinjer för bostadsförsörjning ska vara ett underlag för översiktsplaneringen och antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod. Värnamo kommuns riktlinjer för bostadsförsörjning antogs av kommunfullmäktige den 25 mars 2021.

Arkitektur och gestaltad livsmiljö

Riksdagen antog 2018 ett övergripande mål för gestaltad livsmiljö: ”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.” Kommunerna har genom sitt kommunala planeringsansvar en avgörande och betydande roll i gestaltandet och förvaltandet av landets livsmiljöer.

Boverket har samlat information och möjligheter kopplat till gestaltad livsmiljö och arkitektur på kunskapsbanken⁴.

Nationell vindkraftsstrategi

Energimyndigheten och Naturvårdsverket tog tillsammans fram en nationell vindkraftsstrategi 2021. Myndigheterna arbetar vidare med att utveckla planeringsunderlag.

Ingångar för planeringsunderlag och vägledning

Länsstyrelserna har gemensamt tagit fram den webbaserade söktjänsten Planeringskatalogen. Tjänsten riktar sig till de som arbetar med översiktsplanering samt detaljplanering och innehåller rapporter, vägledningar, geodata, karttjänster samt länkar till webbsidor från ett flertal myndigheter.

Länsstyrelsen rekommenderar webbplatsen PBL Kunskapsbanken. Där återfinns bland annat vägledning om översiktsplaneprocessen och framtagandet av planeringsstrategi.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Emma Willaredt med samhällsplanerare Clara Gyllström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också samhällsplanerare Sofia Carlén samt enhetschef Hanna Ekner medverkat.

⁴ Boverket - [Arkitektur och gestaltad livsmiljö](#)

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Statliga och mellankommunala intressen i Jönköpings län